

על טיפוסים וירושה
תרגול

אוהד ברזילי
אוניברסיטת תל אביב

תנאי קדם מופשט

תנאי קדם מופשט

- ראינו שבקבלנות משנה החוזה של המחלקה היורשת חייב לקיים 3 עקרונות:
 - תנאי קדם יכולים להיות חלשים
 - תנאי בטר יכולים להיות חזקים יותר
 - שמורת המחלקה יכולה להיות חזקה יותר
- כאשר מחלקת הבסיס מופשטת, תנאי קדם טריויאליים מחייבים לפעמים ראייה לעתיד, כדי שלא יחזקו במחלקות נגזרת (בהרצאה ראינו דוגמא של מחסנית מופשטת ומחסנית חסומה)

ראייה לטווח רחוק

- ראייה לעתיד אינה דבר מופרך במחלקות מופשטות
- האבולוציה של היררכית מחלקות כלי הרכב לא התחילה בגזירת מחלקות קונקרטיות שיירשו מ VEHICLE
- הגיוני יותר שבמהלך מימוש ו\או עיצוב המחלקות CAR ו-AIRPLANE נגלה שיש להן הרבה מן המשותף, וכדי למנוע שכפול קוד ניצור מחלקה שלישית - VEHICLE שתכיל את החיתוך של שתיהן
- אף כלי רכב אינו רק VEHICLE
- בראייה זו, לא מוגזם לדרוש ממחלקה מופשטת ניסוח תנאי קדם מופשט


```

classDiagram
    class VEHICLE
    class CAR
    class BICYCLE
    VEHICLE <|-- CAR
    VEHICLE <|-- BICYCLE
        
```

דוגמא

- מהו תנאי הקדם של המתודה `go()` של המחלקה `VEHICLE`?
- על פניו – אין כל תנאי קדם לפעולה מופשטת
- מה עם המחלקה `CAR` – לה בטח יש דרישות כגון `hasFuel()`
- מה עם המחלקה `BICYCLE` – לה בטח יש דרישות כגון `hasAir()`
- איך `VEHICLE` תגדיר תנאי קדם ל `go()` גם כללי מספיק וגם שלא יחוזק ע"י אף אחד מירשותיה?

תכנות מונחה עצמים ב C++
אוניברסיטת תל אביב

5


```

classDiagram
    class VEHICLE
    class CAR
    class BICYCLE
    VEHICLE <|-- CAR
    VEHICLE <|-- BICYCLE
        
```

פתרון

- מתודה בולאנית וירטואלית כגון `canGo()` תעשה את העבודה
- המתודה תוגדר כמחזירה `TRUE` עבור `VEHICLE` (או שתוגדר כטהורה), ועבור כל אחת מירשותיה תוגדר לפי המחלקה האמורה
- בעצם המתודה `go()` היתה צריכה להיקרא `go_if_you_can()` וכך לא היתה כל הפתעה בתנאי הקדם "המוזר"

תכנות מונחה עצמים ב C++
אוניברסיטת תל אביב

6

מניעת ירושה

מימוש הרעיון ב C++

מניעת ירושה

○ מניעת ירושה משיקולי יעילות בדרך כלל אינה במקומה:

- המנגנון הוירטואלי יוצר תקורה קבועה, זניחה וללא תלות בעומק הירושה
- המנגנון הוירטואלי פועל רק במקרה של מצביעים, את שאר המקרים ממיר ה optimizer לקריאות רגילות
- קיטום ההרכיה משיקולי מניעת פונקציות וירטואליות צריך לברר האם הפונקציות צרכיות להיות וירטואליות מלכתחילה

דוגמא

- נדגים איך ניתן למנוע ממחלקות אחרות לרשת מהמחלקה Usable

```
class Usable;

class Usable_lock
{
    friend class Usable;
private:
    Usable_lock() {}
    Usable_lock(const Usable_lock&) {}
};
```

דוגמא

```
class Usable : public virtual Usable_lock
{
    // ...
public:
    Usable();
    Usable(char*);
    // ...
};

Usable a;

class DD : public Usable { };

DD dd; // error: DD::DD() cannot access
       // Usable_lock::Usable_lock(): private member
```


אילוצים על טיפוסים התבנית

מימוש הרעיון ב C++

אילוצים על טיפוסים התבנית

- נרצה לממש מנגנון כפי שקיים אשר אוקף הגבלות על הטיפוס הפורמלי של התבנית
- כבר עכשיו נקבל טעיות קומפילציה עבור טיפוסים לא חוקיים (שלא מכילים מתודה מסויימת) ואולם נרצה שההערות הקומפיילר יהיו אינפורמטיביות יותר
- למשל:

```
template<class Container>
void draw_all(Container& c)
{
    for_each(c.begin(), c.end(), mem_fun(&Shape::draw));
}
```

קרוב ראשון

```
template<class Container>
void draw_all(Container& c)
{
    Shape* p = c.front(); // accept only containers
                        // of Shape*s

    for_each(c.begin(), c.end(), mem_fun(&Shape::draw));
}
```

- טעות הקומפילציה, תפנה להשמה ולא לתבנית mem_fun

הכללה

- נכליל את הרעיון:

```
template<class Container>
void draw_all(Container& c)
{
    typedef typename Container::value_type T;
    Can_copy<T, Shape*>(); // accept containers of
                        // only Shape*s
    for_each(c.begin(), c.end(), mem_fun(&Shape::draw));
}

○ נבטא את הטענה מפורשות בקוד (ללא ביצוע ההשמה בפועל):
template<class T1, class T2>
struct Can_copy {
    static void constraints(T1 a, T2 b)
    { T2 c = a; b = a; }
    Can_copy() { void(*p)(T1,T2) = constraints; }
};
```

עוד אילוצים על הטיפוס

```
template<class T, class B> struct Derived_from {
    static void constraints(T* p) { B* pb = p; }
    Derived_from() { void(*p)(T*) = constraints; }
};

template<class T1, class T2> struct Can_copy {
    static void constraints(T1 a, T2 b) { T2 c = a; b = a; }
    Can_copy() { void(*p)(T1,T2) = constraints; }
};

template<class T1, class T2 = T1> struct Can_compare {
    static void constraints(T1 a, T2 b) { a==b; a!=b; a<b; }
    Can_compare() { void(*p)(T1,T2) = constraints; }
};

template<class T1, class T2, class T3 = T1> struct Can_multiply {
    static void constraints(T1 a, T2 b, T3 c) { c = a*b; }
    Can_multiply() { void(*p)(T1,T2,T3) = constraints; }
};
```

תכנות מונחה עצמים ב C++
אוניברסיטת תל אביב

15

דוגמא

○ העצמים במיכל צריכים לרשת מ `MyBase*`:

```
template<class T>
class Container : Derived_from<T,Mybase>
{ // ... };
```

○ `Derived_from` לא באמת בודק ירושה כי אם השמה פולימורפית, אבל במקרה זה. זו כוונתנו

תכנות מונחה עצמים ב C++
אוניברסיטת תל אביב

16

מקרים נוגדי פולימורפיזם

Covariance והסתרת תכונות ב- C++

הסתרת תכונות

- במחלקה POLYGON קיימת התכונה `addVertex()` אשר מוסיפה קודקוד למצולע קיים
- במחלקה RECTANGLE היורשת ממנה אין משמעות לוגית לכזו מתודה
- ניתן להסתיר אותה בתהליך הירושה ע"י הצהרתה מחדש כ `private` ואולם הדבר סותר את עקרון הפולימורפיזם

מלבן ומצולע

```
class POLYGON {
    //...
public:
    void addVertex(POINT &p) { /*...*/ }
    //...
};

class RECTANGLE : public POLYGON {
    POLYGON::addVertex;
    //...
};
```

שבירת הפולימורפיזם


```
void f(POLYGON *pp, POINT& x)
{
    RECTANGLE r;
    POLYGON p;

    p.addVertex(x);
    pp->addVertex(x); // The problem started already here !
    r.addVertex(x); // ERROR! hidden in RECTANGLE

    pp = &r;
    pp->addVertex(x); // TROUBLE! Adding a vertex
                    // to a RECTANGLE
}
```

הסתרת תכונות ופולימורפיזם

- קיימות מספר גישות ליציאה מהסבך – כולן כרוכות ב"פשרות כואבות":
 - להחליט שמלבן אינו תת מחלקה של מצולע אלא מצב כלשהו של מצולע (עצם ולא מחלקה)
 - להחליט שהתכונה `addVertex()` אינה צריכה להיות במצולע, מכיוון שמצולע הוא בסיס משותף של כל נגזרותיו
 - להחליט שמלבן אינו יורש ממצולע – למשל שניהם יכולים להיות אחים היורשים ממחלקה שלישית

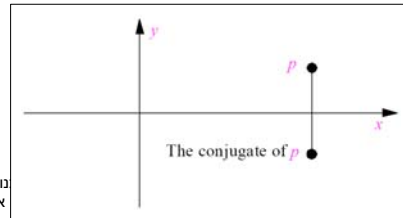
שונות משותפת

- ראינו בהרצאה כי כדי לשמור על בטיחות טיפוסים (ובמקרים מסוימים כדי לשמור על נכונות התוכנית) יש להגדיר מחדש את הטיפוס של שדות ומתודות של מחלקת הבסיס
- על אף שככול שהטיפוס כללי יותר האלגוריתם עצמו כללי יותר (*contra-variance*) דבר זה אינו בטוח (ולפעמים אף אינו נכון) מבחינות לוגיות

דוגמא

- המחלקה POINT מממשת את פעולת ה-conjugate המחזירה נקודה סימטרית לנקודה הנוכחית

```
/** Conjugate of this */  
POINT POINT::conjugate()  
{  
    POINT rslt = *this;  
    rslt.move(0,2*y);  
    return rslt;  
}
```


נות מונחה עצמים ב C++
אוניברסיטת תל אביב

חלקיק ונקודה

- כדי לממש חלקיק (PARTICLE) נירש מהמחלקה POINT (ובטח נוסיף תכונות כגון מהירות, מסה ואחרות)
- ואולם המתודה conjugate אשר באופן הגיוני אמורה לפעול גם על חלקיק לא תעבוד כמצופה:

```
PARTICLE p1, p2;  
p2 = p1.conjugate(); // ERROR
```


תכנות מונחה עצמים ב C++
אוניברסיטת תל אביב

פתרון ע"י הגדרת עוגן

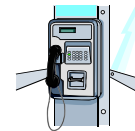
- ראינו פתרון בשפת Eiffel אשר מגדיר עוגן לטיפוס ומצמיד את שאר הטיפוסים לעוגן:

```
/** Conjugate of this */  
like *this POINT::conjugate()  
{  
    like *this rslt = *this;  
    rslt.move(0,2*y);  
    return rslt;  
}
```

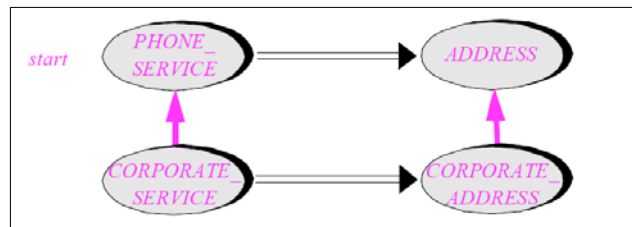

- ב C++ ניתן לממש רעיון זה בחלקו ע"י הפיכת העוגן לטיפוס פורמלי של תבנית. בדוגמא לעיל לא ניתן להפוך את העוגן (this) לטיפוס פורמלי מכיוון שהדבר יוצר הגדרת תבנית רקורסיבית

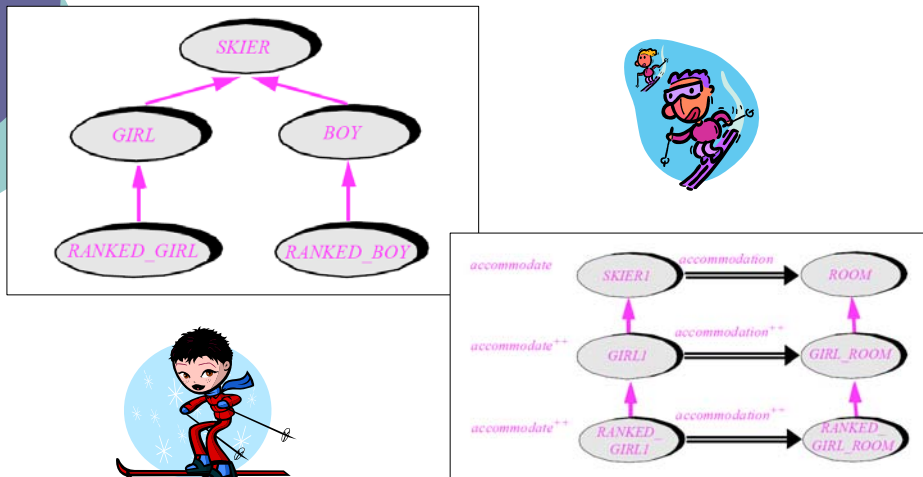
דוגמאות נוספות

- מקרים שבהם ניתן לממש את הרעיון בעזרת תבניות הם מקרים של היררכיה מקבילה:

דוגמאות נוספות

תכנות מונחה עצמים ב C++
אוניברסיטת תל אביב